

کارگران آسیب‌دیده از جنگ به اداره‌های کار مراجعه کنند

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی از بررسی فوری تخلف‌های کارفرمایان خصوصی در زمینه کسر حقوق، تعلیق قرارداد و تعدیل نیرو خبر داد و از کارگران خواست شکایت‌های خود را به وزارت کار گزارش دهند. مدیری در پی موج اخراج‌ها، تعلیق قراردادها و کسر حقوق کارگران

گفت و گو

مصوبه استاندار سیستان و بلوچستان زیر ذره‌بین اقتصاد

تسهیل واردات با تفویض اختیارات؛ فرصت توسعه یا تهدید امنیت اقتصادی؟

رنگ آمیز | در روزهای اخیر، نامه رسمی استاندار سیستان و بلوچستان که به‌موجب آن اختیارات ویژه‌ای برای تسهیل فرایند ثبت سفارش، واردات و تجارت انواع کالا به استان سپرده شده، واکنش‌های زیادی در میان کارشناسان اقتصادی و فعالان بازار به‌دنبال داشته‌است.

در این نامه، استاندار با اشاره به «تفویض اختیارات ویژه دولت»، فرمان داده مسیر ثبت سفارش، واردات و حتی ثبت آماری کالاها و مواد اولیه برای فعالان اقتصادی استان به‌شکلی استثنایی تسهیل شود؛ به‌گونه‌ای که بسیاری از موانع مرسوم تجاری از میان برداشته شود. مسئولان استانی هدف از این مصوبه را توسعه اقتصادی و رونق اشتغال دانسته‌اند، اما آنچه از دل این تصمیم بیرون آمده، زنگ خطری جدی برای اقتصاد ملی، قیمت ارز و حتی امنیت کشور است.

دکتر رضا غلامی، اقتصاددان در گفت‌وگو با قدس آنلاین به‌صراحت به ابعاد پنهان این تصمیم پرداخته و هشدار می‌دهد تصمیم استاندار سیستان و بلوچستان، به‌زودی بازار ارز کشور را متشنج کرده و تبعات ناگوار امنیتی و سلامتی برای کشور ایجاد خواهد کرد. حتی اگر فرض کنیم تجارت را بتوان منطقه‌ای کرد، بازار ارز را به‌هیچ‌وجه نمی‌توان منطقه‌ای مدیریت کرد. بازار ارز در کل کشور یکپارچه و سیال است و فشار بر این بازار در هر نقطه از ایران، آن هم بدون هیچ برآورد و برنامه‌ریزی، می‌تواند تبعات غیرقابل جبرانی ایجاد کند.

وی می‌افزاید: بخشی از روح این مصوبه، براساس منطقه‌گرایی و توسعه بومی استان طراحی شده، اما عملاً می‌تواند کل اقتصاد کشور را تحت تأثیر قرار دهد. همان‌طور که پیش‌تر هم سیاست‌های مشابه در قالب کولبری و مرزن‌شینی اجرا شد و نتیجه‌ای جز رانت گسترده، قاچاق و خروج میلیاردها دلار ارز عاید کشور نکرد. غلامی توضیح می‌دهد: در همین دهه گذشته، به بهانه عدالت منطقه‌ای، مجو‌های ویژه برای واردات و ثبت سفارش در برخی استان‌های مرزی صادر شد. درنهایت، حجم عظیمی کالا وارد کشور شد که به‌جای مناطق محروم، عمدتاً سر از پایتخت و شهرهای بزرگ درآورد. حجم قاچاق رسمی و غیررسمی کالا، براساس برآوردها به بیش از ۱۴ تا ۱۵ میلیارد دلار در سال رسید که نتیجه‌ای جز فشار مضاعف بر بازار ارز و از دست رفتن منابع مالی کشور نداشت. او تأکید می‌کند: سیاست‌هایی از این دست نه‌تنها در مسیر توسعه مناطق مرزی موفق نبودند؛ بلکه پدیده جدیدی به‌نام «مرزن‌شین رانت‌جو» را شکل دادند و زمینه را برای سوءاستفاده از موقعیت جغرافیایی و ضعف نظارت مرکزی فراهم آوردند.»

غلامی می‌گوید: باز کردن منفذهای جدید در نظام نظارت بر واردات، کاهش مقررات و حذف تشریفات اداری نه‌تنها به عنوان راهکاری موقت برای توسعه عمل نمی‌کند؛ بلکه به‌طور مستقیم ضوابط قانونی را تضعیف می‌کند و زمین بازی را برای گروه‌های سوداگر و شبکه‌های قاچاق گسترده‌تر خواهد کرد. در نقطه مقابل، مردم عادی سایر استان‌ها و تولیدکنندگان داخلی با موجی از رانت، تبعیض و افزایش بی‌ثباتی مواجه خواهند شد.

وی خاطرنشان می‌کند: نباید سرنوشت سیاست ارزی کل کشور را به تصمیم یک استان، آن هم تحت عنوان تفویض اختیار، گره بزنیم. امنیت ملی، سلامت نظام مالی و اعتماد عمومی، سرمایه‌هایی نیستند که بتوان به بهای منابع موقت استانی آن را به خطر انداخت.

این اقتصاددان می‌گوید: این سیاست یعنی سوراخ کردن مرز برای کسب درآمد برای استانی خاص، عین تبعیض است و مغایر سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی. چرا باید فقط برخی استان‌های مرزی با این امتیازات ویژه مواجه شوند و سایر استان‌ها از مزایای مشابه محروم باشند؟ به‌جای گشودن مرزهای برای واردات آزادانه، باید سیاست‌های اقتصادی در قالب طرح‌های ملی و با نظارت واحد اجرا شود. وی ادامه می‌دهد: وقتی اختیارات بدون چارچوب سراسری به مدیران استانی داده می‌شود، عملاً خلاف روح یکپارچگی‌نگری در سیاست‌گذاری کشور است و می‌تواند آثار جبران‌ناپذیری به همراه بیاورد.

غلامی می‌افزاید: اختیارات استاندار باید در محدوده مدیریت داخلی و اقتضات آن‌هر استان باقی بماند. ورود به مباحث حساس ملی همچون ارز و تجارت باید فقط تحت نظارت سراسری و با در نظر گرفتن آثار آن بر کل کشور صورت پذیرد.

او درنهایت هشدار می‌دهد تکرار این تجربیات پر هزینه و بدون پشتوانه کارشناسی، می‌تواند پایه‌ای‌ترین ارکان اقتصاد و حتی سلامت اجتماعی را به مخاطره اندازد. لازم است تصمیمات استانی با نظارت و پیوست کارشناسی و ملی، به‌درستی هدایت شود.

در جریان جنگ ۱۲ روزه اخیر، از بررسی فوری تخلف‌ها خبر داد و از کارگران خواست برای احقاق حقوق خود شکایت رسمی ثبت کنند. وی در واکنش به گزارش‌های متعدد درباره کسر حقوق و تعدیل نیرو در برخی واحدهای خصوصی گفت: این موضوع به دقت در کمیته حقوقی وزارتخانه بررسی خواهد شد. در صورت احراز تخلف، برخورد

زهر ا طوسی | در شرایطی که کشور

باتهیدیه‌های امنیتی و اقتصادی ناشی از احتمال وقوع جنگ مواجه است، بسیاری از کارشناسان اقتصادی تأکید می‌کنند ساختار سنتی نظام پولی و بانکی ایران دیگر پاسخگوی نیازهای پیچیده و فوری این دوران نیست و اصلاحات جدی برای افزایش تاب‌آوری اقتصادی و مهار تورم ضروری است. در شرایط بحران و جنگ، راهکار پیشنهادی، ایجاد «رینگ دوم پرداخت» و حساب مستقیم نزد بانک مرکزی برای مردم و بنگاه‌هاست؛ مسیری برای خلق پول هدفمند، کنترل تورم و حمایت همزمان از معیشت مردم و توان دفاعی کشور.

در دهه‌های اخیر، مسئله «چگونگی خلق پول» مهم‌ترین دغدغه اقتصاددانان و دولت‌ها بوده است. از یک سو، پول به عنوان ابزار مبادله و ذخیره ارزش، نقش کلیدی در چرخش اقتصادی کشور دارد و می‌تواند با سازوکار درست، موجب توسعه، اشتغال و رفاه شود. اما از سوی دیگر تجربه نظام بانکی ایران نشان داده ساختار فعلی با تکیه بر الگوی ذخیره جزئی و سپردن قدرت خلق پول به بانک‌های تجاری (چه خصوصی و چه دولتی)، عملاً به رشد بی‌سابقه نقدینگی، گسترش بازارهای سفته‌بازی، تشدید نابرابری اقتصادی و افزایش تورم منجر شده است.

ضرورت اصلاح نظام خلق پول در شرایط بحرانی

امیرحسین اقبالی، کارشناس اقتصادی در این زمینه به خبرنگار قدس می‌گوید: خلق پول در ایران عمدتاً به جای تأمین مالی تولید یا بهبود معیشت، تبدیل به ابزار انتفاع کوتاه‌مدت و سود بانکی شده است. بخش اعظم اعتبارها روانه بازارهای غیرمولد، سفته‌بازی و شرکت‌های زیرمجموعه بانک‌ها می‌شود، نه تولید ملی و رشد اشتغال. این وضعیت علاوه بر اینکه اهداف کلان عدالت و توسعه را تحت تأثیر قرار داده، ریشه‌های تورم ساختاری و فقر پایدار را نیز تقویت کرده است. باتوجه به افزایش ریسک‌های امنیتی و احتمال تشدید تحریم و جنگ، ناتوانی نظام فعلی در پاسخ به نیازهای فوری ملی مشهود است.

به گفته وی، در نظام بانکی فعلی (مبتنی بر ذخیره جزئی)، بانک‌ها با دریافت سپرده و پرداخت بخش زیادی از آن به صورت تسهیلات، عملاً چندبرابر سپرده اصلی پول خلق می‌کنند. این «ضریب فزاینده پولی» در ایران ساختاری معیوب و پرخطر پیدا کرده است؛ چون بانک‌ها معمولاً برای جذب حداکثر سود، تسهیلات را به پروژه‌های زودبازده و غیرمولد یا شرکت‌های زیرمجموعه خود اختصاص می‌دهند که نه‌تنها بازپرداخت مناسبی ندارند؛ بلکه موجب افزایش پایدار نقدینگی و تورم می‌شوند. اقبالی تأکید می‌کند: تجربه دهه‌های اخیر نشان داده بانک‌های تجاری و خصوصی، عملاً موتور خلق پول بدون پشتوانه و انحراف در تخصیص منابع شده‌اند. سود بانکی و منافع مالکانه بانک‌ها ارزش اجتماعی، رشد اقتصادی یا رفاه را قربانی می‌کند و خروجی ملموس آن، تشدید رکود تومی و فشار بر اقشار ضعیف است. در شرایط خاص جنگی یا بحران، کشورها به تأمین مالی داخلی، انعطاف و تصمیم‌گیری شفاف برای حمایت از معیشت، تولید و

کزارش

قانونی صورت می‌گیرد. او تأکید کرد: هیچ‌گونه کاهش دستمزد یا تعلیق قرارداد در بخش دولتی صورت نگرفته و در صورت مشاهده تخلف در بخش خصوصی، راه شکایت برای کارگران باز است. وی از فعال شدن سامانه ثبت شکایت خبر داد و از تمام کارگران متضرر خواست برای پیگیری حقوق خود اقدام کنند. مدیری

پیشنهاد کارشناسان برای بازطراحی نظام پولی ایران در شرایط جنگی چیست؟

ایده خلق پول هدفمند و غیر تورم زا

تورم

زیر ساخت‌های دفاعی نیاز دارند. اما با ساختار فعلی، افزایش خلق پول فقط به تورم شدید و آسیب به طبقات پایین جامعه منتهی می‌شود.

بازطراحی نظام پرداخت به کمک «رینگ دوم پرداخت»

اقبالی می‌گوید: اگر گرفتار همان نظام بانکی قبلی باشیم که برای سود خود، خلق پول کنترل نشده دارد، راه به جایی نمی‌بریم. باید ابزاری اختیار کنیم که هم معیشت و هم نیازهای دفاعی و تولیدی را پوشش دهد، اما جلو رشد تورم را بگیرد. ایده «رینگ دوم پرداخت» دقیقاً برای مهار همین بحران هاست. همزمان با فشار تحریم‌ها، مسیرهای تأمین مالی خارجی یا بسیار محدود است یا با هزینه بالایی همراه است و تنها راهکار، استفاده سالم و هدفمند از منابع داخلی با کنترل کامل دولت و بانک مرکزی است.

وی توضیح می‌دهد: راهکار پیشنهادی، بازطراحی نظام پرداخت و خلق پول به کمک «رینگ دوم پرداخت» است. در این مدل، مردم و شرکت‌ها می‌توانند مستقیم نزد بانک مرکزی حساب داشته باشند و تسهیلات با کمک‌ها را بدون واسطه بانک‌های تجاری دریافت کنند. این پول فقط برای اهداف خاص (رفاه، تولید، تأمین مالی دفاعی یا خرید کالاهای اساسی ...) خلق می‌شود و قابلیت ورود دوباره به نظام ذخیره جزئی (و خلق چندبرابری توسط بانک‌ها) را ندارد. ابزار کلیدی این سازوکار، خلق پول «یک‌به‌یک» توسط بانک مرکزی است؛ بدین معنا که هر واحد پول جدید فقط همین یک‌بار وارد اقتصاد می‌شود و دیگر امکان تبدیل به سپرده بانکی و انبساط نقدینگی را ندارد. این ساختار موارد

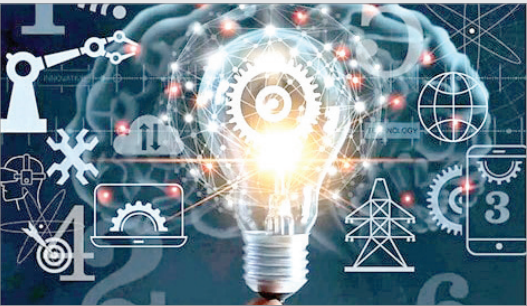
و ی توضیح می‌دهد: یکی از مزایای رینگ دوم پرداخت، اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه (با نرخ بهره صفر درصد) به هدفمند برای گروه‌های مختلف است. بانک مرکزی با حذف واسطه‌گری بانکی و به دور از منفعت‌طلبی بانک‌های تجاری، می‌تواند تسهیلات را فقط به بخش‌های اساسی و محرک اقتصاد اختصاص دهد؛ مثلاً تأمین کالاهای اساسی و تولیدی مردم، سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی، تجهیزات تولید انرژی خانگی یا تجهیزات دفاعی، حمایت ویژه از اقشار آسیب‌پذیر. در این مدل، هر بازپرداخت معادل حذف همان میزان پول از چرخه نقدینگی خواهد بود و امکان انحراف، فرار مالیاتی و فساد بانکی بسیار کاهش می‌یابد.

تسهیلات قرض‌الحسنه و حمایت هدفمند

وی توضیح می‌دهد: یکی از مزایای رینگ دوم پرداخت، اعطای تسهیلات قرض‌الحسنه (با نرخ بهره صفر درصد) به هدفمند برای گروه‌های مختلف است. بانک مرکزی با حذف واسطه‌گری بانکی و به دور از منفعت‌طلبی بانک‌های تجاری، می‌تواند تسهیلات را فقط به بخش‌های اساسی و محرک اقتصاد اختصاص دهد؛ مثلاً تأمین کالاهای اساسی و تولیدی مردم، سرمایه در گردش بنگاه‌های تولیدی، تجهیزات تولید انرژی خانگی یا تجهیزات دفاعی، حمایت ویژه از اقشار آسیب‌پذیر. در این مدل، هر بازپرداخت معادل حذف همان میزان پول از چرخه نقدینگی خواهد بود و امکان انحراف، فرار مالیاتی و فساد بانکی بسیار کاهش می‌یابد.

ظرفیت‌های صادراتی صنایع خلاق ایران در دوران پساجنگ

زمان تغییر الگوی اقتصادی از «نفت» به «اقتصاد خلاق» است

پیش می‌تازد و این حوزه به یکی از موتورهای اصلی رشد اقتصادی بسیاری از کشورها زجمله چین، آلمان، ایالات متحده آمریکا و آلمان تبدیل شده است به طوری که امروز و براساس برآوردهای سازمان ملل، صنایع فرهنگی و خلاق ۳/۱ درصد از تولید ناخالص داخلی جهانی را به خود اختصاص داده و سالانه بیش از ۴ تریلیون دلار درآمد کسب می‌کند.

برخی برآوردها از گردش مالی چند ده میلیارد دلاری این صنایع در منطقه خاورمیانه و شمال آفریقا و ظرفیت عظیم برای رشد بیشتر در این حوزه حکایت دارد و با وجود کمبود آمارهای دقیق و یکپارچه، سهم این منطقه از بازار جهانی صنایع خلاق رو به افزایش است. کشورهایی مانند امارات متحده عربی (دبی با منطقه آزاد شهرک رسانه‌ای)، مصر (صنعت فیلم و تلویزیون) و ترکیه (سریال سازی و طراحی) توانسته‌اند تا حدی از این ظرفیت بهره‌برداری کنند و اگرچه آمار دقیقی از ارزش دلاری صادرات صنایع خلاق در منطقه در دسترس نیست، اما شواهد نشان می‌دهد کشورهای با ثبات‌تر و دارای زیرساخت فرهنگی قوی‌تر، سهم بیشتری از این بازار دارند.

صنایع غنی و متنوع فرهنگی ایران در کنج عزلت

متأسفانه در ایران اعلام آمار دقیق و جامع صادرات صنایع خلاق به دلیل تنوع و پراکندگی این صنایع و همچنین نبود طبقه‌بندی دقیق گمرکی، همواره با چالش‌هایی روبه‌رو بوده است. صادرات صنایع خلاق ایران در یک دهه اخیر، تحت تأثیر مستقیم تحریم‌های اقتصادی، نوسان‌های نرخ ارز و نبود ثبات سیاسی منطقه‌ای، نوسان‌های زیادی را تجربه کرده است و هرچند دوره‌هایی از رشد نسبی در حوزه‌هایی مانند صنایع دستی (فرش، سفال، میناکاری) و نرم‌افزارهای خاص (مانند بازی‌های رایانه‌ای یا

همچنین از احتمال تدوین سیاست‌های انبساطی، تسهیلات بانکی و حمایت از تولید برای عبور از بحران خبر داد. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی گفت: برای ارزیابی دقیق ریزش نیروی انسانی، منتظر بررسی آمار بیمه‌شدگان در ماه آینده هستیم. فعلاً تمرکز ما بر تثبیت اشتغال و حمایت از مشاغل آسیب‌دیده است.

www.qudsonline.ir

یکشنبه ۲۹ تیر ۱۴۰۴ ■ ۲۴ محرم ۱۴۴۷ ■ ۲۰ جولای ۲۰۲۵ ■ سال سی و هشتم ■ شماره ۱۰۶۹۷

انتقاد از انحصار خلق پول توسط بانک‌های غیرحاکمیتی

مهدی هاشم‌زاده، دکترای اقتصاد پولی نیز با اشاره به خطرات واگذاری قدرت خلق پول به بانک‌های تجاری، در گفت‌وگو با خبرنگار قدس تأکید می‌کند: هدف خلق پول باید تحقق رفاه همگانی، توسعه زیرساخت و اهداف حاکمیتی باشد، اما در سال‌های گذشته، نظام ذخیره جزئی و سپردن خلق پول به بانک‌ها اموال عمومی را صرف اهداف انتفاعی کرده و ایجاد ورشکستگی بانکی و رشد اضافه‌برداشت از بانک مرکزی، نتیجه مستقیم این ساختار ناکارآمد است.

او مهم‌ترین ریسک را همین ضریب فزاینده خلق پول بانکی می‌داند و می‌گوید: در شرایط فعلی، با ضریب فزاینده ۹ برابری، بانک‌های تجاری می‌توانند تا ۹ برابر منابع بانک مرکزی پول خلق کنند که کنترل این حجم نقدینگی ناممکن و شاخص‌های تورم و فقر را به شدت افزایش داده است.

هاشم‌زاده بر اصلاح فوری تأکید دارد و می‌افزاید: برای کشوری در معرض تهدید نظامی، باید خلق پول فقط به منظور تأمین نیازهای واقعی اقتصاد، تقویت تقاضای کل و حمایت مستقیم از مردم باشد؛ مثل تسهیلات وام مسکن، فرزندآوری، خرید کالای ایرانی و... نه سفته‌بازی.

پیشنهاد گذار به نظام بانکی ذخیره کامل

وی می‌گوید: نظام فعلی بانکداری ذخیره جزئی باید در بلندمدت جای خود را به نظام ذخیره کامل بدهد تا قدرت خلق پول فقط در اختیار بانک مرکزی و برای مقاصد بازتوزیحی و شفاف باشد. اما تا‌زمان تحقق کامل این تغییرات ساختاری و تدوین مقررات جامع، راه‌حل «رینگ دوم پرداخت» می‌تواند به صورت فوری و عملیاتی، زنجیره خلق پول معیوب و تورم‌زا را قطع کند و بحران‌های مالی ناشی از شرایط جنگی را با کمترین آسیب پشت سر بگذارد. هاشم‌زاده خاطرنشان می‌کند: در مدل رینگ دوم پرداخت، سیاست انبساطی بانک مرکزی به شکل پرداخت وام قرض‌الحسنه برای اهداف مشخص انجام می‌شود، اما این پول امکان تبدیل به سپرده بانکی و خلق پول انبوه در شبکه بانکی را نخواهد داشت؛ بنابراین خلق پول دقیقاً به اندازه نیاز اقتصاد کنترل می‌شود و رشد نقدینگی مهار خواهد شد. در مجموع کارشناسان اقتصادی معتقدند باتوجه به تهدیدهای امنیتی، محدودیت منابع ارزی و تنگنای تأمین مالی خارجی، ایران ناچار است به اصلاح ساختاری نظام خلق پول خود روی آورد و به جای تداوم خلق پول بی‌ضابطه و تورم‌زا توسط بانک‌ها، مسیر هدفمند و کنترل‌شده‌ای به‌رهبری بانک مرکزی و از طریق رینگ دوم نظام پرداخت را اتخاذ کند. این راهکار ارائه تسهیلات مستقیم و بدون واسطه به مردم و تولیدکنندگان، حذف قدرت خلق پول چندبرابری بانک‌های تجاری، کنترل تورم با هدف (از بین بردن) سریع پول‌های تازه خلق‌شده، شفافیت در تخصیص منابع و جلوگیری از انحراف مالی را فراهم می‌کند. می‌توان گفت، اصلاح نظام خلق پول نه‌تنها یک نیاز مدیریتی و فنی؛ بلکه ضرورتی امنیتی است که برای حفظ ثبات اقتصادی، رفاه مردم و دفاع از منافع ملی کشور به‌ویژه در شرایط جنگی باید به سرعت اجرا شود.